

НАРОДНА

ПРОСВѢТА

Органъ на Народнитѣ читалища въ Варненски окръгъ.

ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ

За читалища и общ. управл. 40 лв.
За читалищни членове и др. 20 лв.

Излиза най-малко

единъ пѣтъ въ месеца
Брой 2 лв.

Редакторъ: Стефанъ Савовъ
ул. „Шипка“ № 25 — Варна.

Варнен. Читалищентъ Сѣюзъ поздравлява всички настоятелства на народнитѣ читалища и читалищни членове съ новата 1930 година.

Съдържание.

1. Читалищниятъ конгресъ.
2. Култура на селото.
3. Предстоящитъ празници.
4. Засаждатъ черничеви дървета.
5. Народната учителна и читалището.
6. Дайте просвѣта народу!
7. Задачитъ на народното читалище.
8. Какъ живѣятъ японцитъ.

Ца. Петковъ

Скръженъ Училищентъ Инспекторъ.

Читалищниятъ конгресъ.

И тази година се откри отъ Г. Министра на Нар. Просвѣта. Следъ като направи кжсъ прегледъ на постигнатото относно създаването на читалищата, г. министрътъ завърши, че читалището трѣбва да работи и за културното повдигане на населението и моралното обединение на всички български граждани около общитъ въпроси и интереси, на които има доста много.

Следъ него даде кратъкъ отчетъ за състоянието на читалищата предс. на Върх. Чит. Сѣюзъ г. Проф. Арнаудовъ. Онова, което той особено подчерта, то бѣ, че читалището е и трѣбва да остане, надпартийна организация, която ще работи за културното прераждане на страната. За да може, обаче, читалището да преуспѣва, потребенъ е нравствения героизмъ на неговитѣ членове и особено на неговитѣ дейци. Такива вече е отбелзала дейността на читалищата. Нужно е още да се насърчатъ и умножатъ.

Следъ кжсъ отиди, г. Проф. Арнаудовъ прочете изложение на тема: „Народ-

нитѣ университети въ Дания“. Въ това хубаво изложение, г. Арнаудовъ подчерта, че датскиятъ нар. университетъ е изграденъ върху следнитѣ начала. Нуждни сж грижи на всички фактори за народа, но единъ народъ е щастливъ, само когато и самъ работи за своето културно и стопанско издигане, а не да чака на готово. Съогледъ именно на това сж създадени народнитѣ университети въ Дания, за които най-напредъ е работилъ Грунтвичъ, 1838 г.

За да се постигне това искане, датскитѣ нар. университети сж отворили вратитѣ си за всички, особено за голѣмата селска маса, но не издаватъ никому дипломи, които биха могли да се използватъ за служби. Целта е, като се повиши културата на селското население, за да води по-правилень и производителень общественъ и икономически животъ, да не го откъсва отъ неговата срѣда.

Това ще се постигне като се култивира обичъ къмъ духовния животъ, като се живѣе по селски, като се воюва противъ смъртта, въ полза на живота, безразлично кога къде и подъ каква форма и се проявява смъртта. Ето защо, въ програмата на датскитѣ нар. университети е застъпена музика, отечествена история, обща история, родната литература, чуждата литература. Младитѣ се хранятъ на обща трапеза, стремятъ се да развиятъ чувство и склоность къмъ обществена солидарность. Селскитѣ народни маси не се откъсватъ отъ родната култура.

Въ народнитѣ университети е застъпенъ и разговора при които младитѣ сво-

бодно запават въпроси и искат осветлени от своите ръководители.

Идеалът за Дания е — пред народните университети да мине цялото народно маса, безразлично въ села или градове живее.

Говори и писателят Ст. Чилингиров на тема „Читалищата въ миналото“, като подчерта големото им значение за нашето развитие изобщо и пожела тѣ отново да станат център на културния ни живот.

Последенъ говори г. Я Хлѣбаровъ, членъ на Върх. упр. тѣло на Чит. съюзъ на тема: „Постиженията и задачите на Читалищата“. Съ лекъ увлекателенъ езикъ съ разбиране и искреностъ, той изложи хубави мисли за нашата действителност.

Станаха разисквания. Тукъ именно се прие и посочи нуждата да се уредят *детски библиотеки*, за да можемъ наистина да подхранимъ стремежа къмъ четене и подготвимъ условията нашето читалище да създаде народенъ университетъ, по подобие на този въ Дания.

Едно отъ условията обаче, да се наложи читалището е читалищната зграда. Обсжди се въпроса за кооперативния строежъ на читалищата и Върх. Чит. съветъ при Мин. на Нар. Пр. се е занималъ съ него, като се е решило да се направи, потребното въ тази насока.

Читалищата иматъ нужда отъ духовна храна. Посочи се, че такава се дава отъ сп. „Читалище“ и „Бълг. Мисль“, които сж органи на Върх. Чит. Съюзъ. Установи се, за тяхно съжаление, че тѣзи списания се получаватъ отъ много читалища а отъ малко се плащатъ. Подчерта се нуждата Чит. нитѣ деятели да се издължатъ, сжщо и читалищата да развиятъ максимумъ дейността въ полза на списанията.

Най после, прие се и факта, че много читалища не сж организирани. Изтъкна се нуждата всички читалища да влезатъ въ околийските чит. съюзи, а тѣзи въ окръжните, за да се създаде една мощна организация на всички читалища въ страната, която ще обединява най-добрите представители на народа, и ще работи за истинското му културно издигане.

Благодарение добрата работа на миналото управително тѣло, конгресътъ епидиушно отново избра при явно гласуване сжщото подъ председателството на г. Проф. Арнаудовъ.

Рѣдко съмъ присъствувалъ въ заседания на конгресъ като този на читалищата, гдето сж притъпени всекистрасти и се

мисли само за благо на народа. На конгреса присъствуваха като слушатели и нѣкои видни общественици, като г. Т. Г. Влайковъ и следѣха съ интересъ работата му.

Всички се разотидоха съ желание да се почне мълчалива, но плодотворна културна работа. Ще се оправдаятъ ли надеждитѣ? Всичко зависи отъ насъ интелегентните хора. *Ако ние сме истински синове и дѣцери на своя народъ; ако ние не сме жертва на партизанска сѣлота, която дроби народа и подразяждащето му, заради лични и късотрайни интереси; ако въ душите ни гори пламъна на Прометея който ражда живота, а него руши, ние ще работимъ, всеки споредъ силитѣ си за стопанското и културно издигане на народа си. Не сме ли посоченото, историята ще ни прогледне като отцѣпници, които сж подготвили тъмни дни на своя народъ.*

Д-ръ Ас. Златаревъ,

Култура на селото

Твърде печално е, че нашата културна политика доколкото можемъ да я набележимъ, не е насочила своето усилие още въ началото на своята работа къмъ селата, а всичкото ѝ внимание било отдѣдено на града. А селото е грѣбчакътъ на цялата ни стопанска, културна и политическа структура.

И тъкмо защото това е така станало, ние виждаме колко долу стои въ културно отношение нашето село. Нека не ни маме фактътъ, че почти въ всѣко село имаме училище. Това училище учи само из елементарна грамотностъ и нищо повече. А тази грамотностъ е само едно отъ първите стъпала за възходъ къмъ култура. Културата е наличностъ на веществени и духовни стойности, които правятъ живота на човѣка по-охоленъ, по здравъ, по-смисленъ и по-радостенъ. Имаме ли ги тия условия на село?

Земледѣлието ни е на първобитни начала; земята само се ограбва и обеднява и затова реколитътъ сж се по-мършави. Никаква иригация; или по-рон, или суша застрашаватъ труда на селяка. Хигиената на селото е занемарена; липсва правилно и здраво водоснабдяване; липсва първично съблюдаване на личното и обществено здравеопазване. И затова детската смъртностъ е така висока и ранното застаряване и болеститѣ сж печалната истина за нашето село.

А духовниятъ животъ на селото? Нима не се изчерпва той въ безрадостните разговори или кавги въ зловонната атмосфера на кръчмата, или пъкъ съ изборджийските кръсѣци и демонология на агитаторитѣ, когато приближатъ избори?

Нека не се излъгваме: нерадостна е картината на нашето село: трудъ, кемотия и невежество — ето основните ѝ бон.

А нашиятъ селенинъ е достоенъ за по-друга съжба; той има природна интелегентностъ, не му липсва любознателностъ и починъ за културни при-

добивки. Но не е сръщала мждрата и просветена подкрепа от тях, които е тръбвало да ги иматъ въ своитѣ първи грижи: управницитѣ.

Колко се е закъснело съ важнитѣропринятия: агрономическиятъ факултетъ е тръбвало трийесетъ години по-рано да се открие; тръбвало е въ всѣко по-големо село да се устрои амбулатория и здравна станция, тръбвало е читалището да бжде осветено преди кръчмата да приюти и неговитѣ посетители; тръбвало е училищната сграда да бжде гордостъ и радостъ за селото и учителитѣ; тръбвало е курсове, които да научатъ селяка на много работи; разумно използване на своя трудъ, гражданско възпитание, обществено чувство. За всичко това почнахме да мислимъ когато злото стана голѣмо.

Хубавъ примѣръ за насъ би била Швеция. Въ тая селско стопанска страна, преди 50 — 60 години животътъ ѝ е билъ като нашия: беднотъ, занемара на селото, обезвъзряване въ държава, управници, липса на задруга и общественостъ. Петдесетъ години смислена и здрава културна работа отъ страна на управницитѣ и Швеция промени ликътъ си: днесъ е най-добрата селско стопанска страна — съ народно богатство, съ висока просвета, съ хигиена и народенъ подемъ. Но тамъ всичко бѣ насочено съ планъ и упорство и отъ управници и отъ интелегенция къмъ преуспѣване на селото. И селото се отблагодари: нѣма умраза къмъ града, нѣма невяра въ държавата, нѣма нравственитѣ и веществени недъзи, които по-рано я притискеха.

По тоя пътъ трѣбва да вървимъ! Интелегенцията ни трѣбва да се прѣсне по села и малки градчета и да заработи съ вѣра, усилие и жертва за тяхното преуспѣване.

Държавната ни политика не бива да се изчерпва съ користнитѣ домогвания на властимашитѣ партизани, а да се проникне отъ духътъ на новото време: всичко за успѣха и доброто на тия, които работятъ и чрезъ своя трудъ крепятъ държава и държавници.

Но колко е далече тоя трудъ отъ сърдцата и дѣлата на вкамененитѣ въ своя партизански егонизъмъ, жестоко сърдце и надменостъ вершителни судьби на нашата държава и стуланска политика: днешни и вчерашни.

За осъществяване културата въ селото трѣбва хора, сами тѣ културни и оживени отъ духа на сегашното време: щастието на свѣта е въ една охолна и просветна демокрация.

Предстоящитѣ празници.

Предъ прага сме на много празници. По старъ обичай и тази година тѣ ще започнатъ и ще се свършатъ по села и градове — съ пиене. Ще пиятъ мъжетѣ, ще пиятъ женитѣ, момчетата, момичетата, децата, а даже ще опиватъ и бозайничетата. Кръчмитѣ презъ тѣзи дни навсѣкжде ще бждатъ претѣпкани. И подъ влиянието на виното и ракията много глави ще се строшатъ, много добри приятели ще се скаратъ, а на нѣкои мѣста даже хубавитѣ свѣтли празници ще се окървяватъ, за-

щото българина обича когато се напие, да вади ножове, или да стреля, и да си спомня тогава отдавна забравени кавги и разправи.

Погледнете затворитѣ, не сж ли тѣ пълни съ хора, затворени тамъ за престѣпления направени въ пияно състояние. И тѣзи празници, които трѣбва да носятъ миръ, успокоение и повече разбирателство между хората, не ще ли донесатъ нѣкжде нови огорчения и тревоги?

Време е вече да се разбере отъ всички, че трѣбва да се остави дивия сбачай съ пиянство да се презднуватъ народнитѣ празници и свадбитѣ.

Врѣме е сжщо да се разбере, че пиянството носи само голѣми злини и че веселие можемъ да намѣримъ не само като се опиваме съ вино и ракия.

Въ селата презъ тѣзи празници нека всички читалищни членове и др. да се събератъ съ семействата си въ читалищнитѣ салони, а където нѣма такива въ училищата и тамъ да си посвирятъ на гайда, кавалъ или грамофонъ, момитѣ да попѣятъ хубавитѣ народни пѣсни, момцитѣ — коледарски пѣсни, а ученицитѣ и ученичките — пѣснитѣ които сж научили въ училището и да издекламиратъ по нѣкое стихотворение; като сжщо нѣкой отъ присѣтвующитѣ каже нѣколко думи за значението на празницитѣ. Театралнитѣ трупи при читалищата да използватъ тѣзи празници за да даватъ представления въ своето и съседнитѣ села.

Мѣстнитѣ читалища; които желаятъ могатъ да поискатъ отъ Варнен. Читал. съюзъ лектори, които да изнесатъ презъ тѣзи празници предъ селянитѣ по нѣкъс сказка или беседа по въпроси които ги интересуватъ.

Сжщо презъ тѣзи дни, хубавитѣ и полезни книжки, които стоятъ наредени по шкафоветѣ на читалищата, трѣбва да влѣзатъ въ рѣцетѣ на всички грамотни и да се четатъ на гласъ предъ цѣлото семейство. Искайте ги отъ библиотекара на читалището и той ще Ви ги даде.

Драги селяни обикнете книгитѣ и свикнете да ги четете и знайте, че за това тѣ стократно ще Ви се отплатятъ, като Ви донесатъ много радостъ и голѣма полза. Знайте, че няма по-добъръ другаръ на човѣка отъ хубавата и полезна книжка.

И по такъвъ начинъ, всички безъ да скучаятъ отъ празнотъ и безъ да става нужда да се опиватъ, ще прекаратъ празницитѣ весели и доволни.

п. ПОПОВЪ
Дир. Земл. Катедра.

Засаждат черничев дръвчета.

При нашите земеделски стопанства съ твърде малко земя и то пръсната на много мѣста въ малки парцели и при малкото съзнание и шанс за комасиране (събиране земята въ единъ или два парцела) съ отглеждане изключително само зърнени храни, много далечъ не може да се отиде. Нещо повече, все повече увеличаващитъ се тяжести върху поземлената собственост и скѣпия изобщо животъ, правятъ положението на земеделеца все по несносно.

Належащо е нашия земеделецъ да се справи съ това положение, като подирм и други пѣтища за допълнителни и по-сигурни доходи.

Неуражайната тая година сжщо трѣбва да отвори очитѣ на нашия земеделецъ и му подсказже на кжде трѣбва да насочи погледа и усилията си.

До като по посоченитѣ и др. причини производството на зърнени храни, не може тъй бързо да се модернизира и носи доходи, които да осигурятъ поминѣка на земеделеца, то нѣкои отъ пробнитѣ отрасли като бубарство, птицевѣдство, овошарство и др. които за сега сж само като второстепенни клонове, биха могли да се подобратъ и засилятъ до степенъ да станатъ първостепенни клонове и съ дохода добитъ отъ тѣхъ да се подобри до голѣма степенъ поминѣка му.

Бубарството, птицевѣдството, овошарството и др. дребни отрасли, застъпени сега тукъ—тамъ като второстепенъ отрасълъ на земеделѣието, при едно разумно поставяне сжщитѣ, биха могли да носятъ редовни и положителни доходи безъ да ангажиратъ много земя и капиталъ.

Въ случая ще спремъ вниманието. Ви върху бубарството, което при все, че мнозина считатъ или наричатъ златна мина за България, като отрасълъ на земеделското стопанство, все още си остава слабо застъпенъ.

Въ подкрепа на мисълта си ще си послужи съ следния примѣръ: земеделецъ у насъ получава средно 100 — 150 кг. пшеница отъ декаръ, които по срѣдна пазарна цена 6 лв. за кг. дава бруто доходъ 600 — 900 лв. отъ единъ декаръ засѣта площъ.

Като се спадне разхода за две оране, за семе, за пазачъ, за жетва, превозване, вършидба и пр., то въ никой случай чис-

тия доходъ не може да бжде повече отъ 5—600 лв на декаръ. Отъ сжщото пространство единъ декаръ засадено съ черници въ форма на черничево лозе (ливада), която още отъ следната година следъ засаждането ще се реже близо до земята и използва еже годно ще се получава около 1500 до 2000 кг. листъ, достатъченъ за изхранване на една до две унции бубено семе. Като се вземе предъ видъ, че у насъ се добива средно отъ унция 70 кг. пашкули; отъ две унции, отъ единъ декаръ черничева ливада ще се добие 140 кг. пашкули, които по средна цена 80 лева една кг. получава се бруто доходъ 11200 лв. Този доходъ ще се получи при използване труда на по-старитѣ и слаби членове на семейството (дѣца, жени и старци) и то въ продължение само на 35 дена, колкото трае бубохраненето.

Сравнението е достатъчно убедително за да накара всѣки стопанинъ, а особено малоимотнитѣ да преценятъ дали ще трѣбва да отдѣлятъ по 1 — 2 дек. и засѣятъ черници или да продължаватъ да сѣятъ само житни култури. Бубарството като отрасълъ отъ земеделското стопанство трѣбва да се въведе въ всички наши дребни стопанства, защото: 1) носи несравнено по-голѣмъ доходъ на стопанина; 2) използва се труда на по-слабитѣ членове отъ семейството и 3) прихода отъ продажбата на пашкулитѣ преди жетва е особено цененъ за земеделеца, за да се подготви и набави необходимото за по-лесно минаване усилената полска работа — жетвата, когато земеделецъ е сравнително съ по-малко пари.

Казаното е достатъчно убедително за всѣки и при положение, че черничевия материалъ се дава отъ държавнитѣ разсадници на много низки цени по 50 лв. хилядата чернички, трѣбва да насърчи нашитѣ дребни стопани—земеделци да побързатъ и използватъ изгодитѣ и още идната пролѣтъ засѣятъ по 1, 1 до 2 дек. черничева градина. Записванията за черничев дръвчета продължаватъ въ катедрата до края на месецъ януарий. Желаящитѣ ще трѣбва да си подготвятъ мѣстата като ги регохватъ на една лопата или изорать съ плугъ и подриватъ.

При записването всѣки ще трѣбва да внася и стойността на черничевитѣ дръвчета въ Катедрата или Провадийското агрономство.

Хр. Михайловъ.

Народната учителка и читалището.

Живѣемъ въ епоха на усиленъ общъ духовенъ подъемъ. Научнитѣ придобивки излизатъ отъ кабинетитѣ на ученитѣ и пренасятъ се, прѣскаятъ се между народа, между тѣзи за които сѣ предназначени главно чрезъ разни съюзи, организации и др. т. До скоро тия организации бѣха чужди на болшинството отъ нашия народъ на селянитѣ. Но ето, че отъ нѣколко години вече усилено се развива единъ отъ тия организации—читалището, което е призовано да даде просвѣта на широкитѣ народни маси.

Всички интелигентни синове на родната сѣ призовавани на работа за културното издигане на селото, което е останало доста назадъ. Но най-големъ дълъ се пада на народниятъ учителъ и той, е на поста си. Вѣренъ на идеалитѣ завѣщани му отъ народнитѣ будители отъ преди освободителната епоха, той е винаги на преденъ планъ въ читалището.

Не по малкъ дълъ отъ тази работа се пада и на народната учителка. Тя рамо до рамо съ своя колега, трѣбва да хвърля семето на просвѣтата въсрѣдъ другата половина на народната нива—въсрѣдъ селенитѣ.

За нея, за селенката, но сега никой не е почти мислилъ. Нейната дейность никой не вижда.

Да хвърлимъ погледъ презъ епохата на даѣтъ войни които ние преживѣхме. Не бѣше ли тя царица на полето, не създаваше ли тя всички блага?

Здрава, бодра не отхранва ли тя въ skutитѣ си синоветѣ на хубавата ни родна земя? Тя дава народа на нашата страна, затова за нея трѣба повече грижи! Тя трѣбва да се издигне, да се разшири нейния културенъ уровеньъ, да се увеличи нейния умственъ багажъ, защото тя е която дава най-цѣнното на родината—здрави, бодри и жизнелюбни синове. Въ нейнитѣ ръцѣ е най-свѣтото на нацията—детето, утрешния гражданинъ.

А ти народна учителко, която още стоишъ настрана отъ дейния животъ и ти трѣбва да дойрешъ въ читалището, да съберешъ около си всички селенки, за да ги просвѣтишъ. Тѣ иматъ нужда отъ свѣтлина. Ти трѣбва да хвърлишъ искрици въсрѣдъ тѣхъ, за да пламнатъ въ тоя мракъ и го освѣтятъ. И тя е рожба на родната земя; и тя е човекъ съ права, дошла на свѣта да сподѣля заедно съ мъжътъ всички радости и скърби и да върви напредъ.

Кой ще я изведе отъ стария пѣтъ и ще ѝ поточи нови пѣтеки що водятъ къмъ по-добъръ човѣшки животъ? Кой? Безспорно ти, народна учителко, защото ти си единственната която си най-близо до нея и най-добре ще разберешъ мъката ѝ.

Прочие, народна учителко сѣ върва и постоянно дружно да работимъ за културното и просвѣтно повдигане на нашето село!

Д. Василевъ.

Дайте просвѣта народу!

Ето единъ позивъ, който се разнася изъ хиляди и милиони уста на България, ето единъ гласъ, гласъ народенъ, който се откърта отъ безброй души жадуващи усмивката на просвѣтлението и радостта на познанието!

Ето единъ позивъ, който трѣбва да обедини усилията на хилядитѣ народни труженици—знайни и незнайни—които работятъ по градове и села, за народното благоденствие и просвѣтление, жертвувайки труда си, силитѣ си, времето, младостта и живота си.

Дайте просвѣта народу! Това е мощния зовъ на нашето време, който заглушава дребнавитѣ позици, за ниски интереси и еснафски смѣтки на търгашитѣ въ живота!

Това е нуждата надъ нуждитѣ, която трѣбва да се удовлетвори, това е болка надъ болкитѣ, която трѣбва да се излѣкува.

Какво можемъ да искаме отъ единъ народъ, който не вижда, не чува и не знае отде идатъ неговитѣ злини и бедствия? Какво искаме отъ тоя народъ, който още поглъща студени камъчета, за да оздравѣе и устройва молебень, за да се моли за дъждъ отъ небето?

Народъ, който тича при ходжи за муски, при врачки—за магии, а на лѣкаритѣ не върва и въ кжци ги не допуща?

Какво искаме отъ народъ, които вълцитѣ и мишкитѣ тачи, въ срѣда и петѣкъ шарланъ не яде, а въ слобота и недѣля е готовъ да извади кама и я забие въ гърдитѣ на брата си или бѣща си?

Дайте просвѣта народу, за да се отгърве отъ вѣковни предрасъждаци и заблуждения, отъ хиляди грѣшки и простѣпки и плодъ на слѣпия му умъ и обработена мисль.

Защото знанието е сила, сила неизмѣрима, но не само знание натрупано като мъртавъ беласть въ главитѣ, а знание, което е способно да се превърне въ жива творческа сила, като рѣка да залѣе и напои просторни поля и равнини, като пѣсень да вдъхнови хиляди души, като пламъкъ да стопли помръзнали сърдѣца!

Дайте ключътъ на познанието народу, но не по пѣтищата на а-то и б-то на букваря, не по сладникавото еднообразие и безсмисленность на глаголестауването, а живата и огнена речъ на трибунитѣ, дѣто слазата е пѣсень и волята мечъ, който ще реже тръните и плевелитѣ изъ пѣтя народенъ.

Нуждна е просвѣта, която ще научи народа да живѣе свободенъ и воленъ животъ, да брани своето, свободата си и да я уважава и цѣни у братята си народи.

Нуждна е просвѣта, която ще му вдѣхне вѣра и надежди, ще подкрепи мислитѣ му за работа, ще посочи всички причини на голѣмото му робство, ще разкрие предъ погледа му хоризонтитѣ на красота, правдата, щастieto и свободата за всички!

За тѣя скѣпи и жизнено потребни просвѣта ще трѣбва да работятъ всички будни българи, най-вече учителитѣ срѣдъ народнитѣ читалища!

Читалищ, настоятелства които не си уредили смѣткитѣ си срещу в. „Народна Просвѣта“, поканватъ се най-настоятелно да сторятъ това веднага за да не се спъва редовното му излизане.

Задачата на народното читалище.

Извадки от годишни отчети.

Предстояща дейност на читалището

Читалището, като единствен институт в селото, който цели културното повдигане на широките народни маси, има да изиграе голяма роля за бъдещото добруване на селщината. То трябва да стане място около което да се концентрира всичко будно в селото; трябва да стане втора школа за образование и възпитание на младежта, след като последната напусна прага на народното училище. Ще дойде ден, когато чрез него ще се дават насоки на културно стопанските работи на селото.

Като така, в това направление и трябва да бъде насочена бъдещата просветна работа на читалището. Това е една от първите неговии задачи, защото до като не се повдигне общо културният уровень на населението, мъчно могат да се поставят и всички други задачи, които би си поставило то. Имайки това предвид, ние ще трябва да начертаяме нашата просветна дейност за въ бъдеще, а именно: да се основават систематически всички годишни курсове, четения, да се дават представления, забави и да се зареботи въ широк мащаб за отръзване на младежта въ всички отношения, да се приобщи селщината към книгата, да се държат систематически сказки и беседи из разните отрасли на живота. А за изпълнение на тая гражданска и трудна задача ще трябва да се сплотят всички интелигентни сили въ едно, и така съ общи усилия да изведем селото на по-добър край, и общо подготвим почвата за по-добри бъднини на нашия народ.

(изъ отчета на читалището въ с. Ясж-тепе, Провадийско)

Културно-просветна дейност.

Настоятелството схваща задачата на читалищната просвета така: международната статистика показва едно ежегодно увеличение на населението общо на земното кълбо. Гъстотата на хората на 1 кв. км. се увеличава ежегодно (отъ 37 презъ 912 г. на 40 презъ 928 год.) Благодарение обширните законодателства за защита труда и подобрение хигиеничните условия—средната дължина на човешкия живот се увеличава. Това създава ново претрупване. Старите ни мрат, новородените сжщо. Днес въпроса за имиграцията и емиграцията е най-важния държавен и между народен въпрос. Населението се увеличава—земята остава сжщата, суровите материали сжщи—нуждите се увеличават; прогреса, културата носят по-вече и по съвършени нужди, а средствата за задоволяването им сж сжщите, поне сега за сега. И отъ тук вече почва трагедията на земята. Всеки народ се стреми да запази за себе си възможните най-добри условия за живот. И понеже стремителните и желанията на всички народи се пресичат, явява се фатално вече съревнованието. И всеки народ се мъчи да развърже своите творчески сили. Търсят се гениите, таланти, дарбите, и се избутват напред, за да чертаят новите птици на народите. И понеже необходимите за крайната победа условия сж единъ сложенъ комплексъ, то и дейността бива всеотпадна.

Обаче все пакъ въ основата лежи просветата. Тя е основата на благополучието на единъ народъ. Но не частната, индивидуалната просвета, а общата колективната, народната. Труда на културния човекъ е по производителенъ отъ труда на непросветения. И самата политическа икономия при разглеждане производителността на труда поставя на първо място интелекта на работния и за това всички народи сж обърнали най-голямо внимание на просветата.

На всекъде се стремятъ да повдигнатъ средния уровень на просвещението.

Ние въ България се хвалимъ, че неграмотността. Ние твърдимъ обратното—има и то страшно много. Ние смеграмотенъ всеки, който знае да пише. Това е смъшно. И се поставя въ реда. Нашия народъ преживява една страшна криза—економическа и духовна: Економическата криза се състои въ това, че нашето пръзобитно стопанство се трансформира, модернизира, нагажда за изменителните условия на животъ. Въковни стопански традиции се рушатъ, начини на обработване, станали религии—събарятъ. По вече влагай—по вече вземай. Това е девиза на новите стопански реформатори;—по малко вложи—колкото можешъ вземи—това е старата догма. И победата не ще бъде лесна.

Духовната криза: въ пламачите на войната изгоряха много суевърия, много догми, много установения ако мога така да кажа. Нашия българинъ ходи из бой изъ много земи; видъ много народи видъ стопанствата имъ, начина имъ на животъ. И изправенъ предъ смъртта—всмука всичко това интуитивно. И после всички тези видими и набрани под гърма на орждията и блъска на пожарите впечатления, указаха своето действие. И той несъзнателно затърси нови форми на животъ, заиска едно по справедливо разпределение на стопанските привилегии.

Българският народъ е въ дълбока духовна криза. Той търси демократическата форма, която ще му прилегне най-добре съ огледъ на неговите индивидуални особености.

Да му помогнемъ! Какъ? Съ просвета. Просветеният самъ ще намъри своя път. Диктатурата и демагогията сж възможни само при непросветени невежествени маси.

И понеже официалната просвета взема само няколко години на българския гражданинъ, презъ които той едва отваря очите си, то тя, официалната просвета, трябва да се продължи вече съ публичната, частната, инициативната просвета. Отъ тукъ почва ролята на читалището.

Така схваща читалищното настоятелство целта на читалището. И затова и неговите действия сж насочени за една по обширна дейност. Така: популярни беседи, вечерни курсове, женски здравно-просветни курсове, женски домакински курсове, дѣтски черковенъ хоръ, дѣтски музикални групи, театра и кина.

(изъ отчета на читалището въ с. Козлуджа, Провадийско)

Свѣтлина и по-вече свѣтлина

Гьоте.

Какъ живѣятъ японцитѣ.

Далечъ, много далечъ отъ нашата България, на другия край на земята, въ източната частъ на Азия, на нѣколко голѣми и стотина малки островчета живѣе единъ честенъ и забѣлежително трудолюбивъ народъ — японския. Рѣдко има човѣкъ, който да не е слушалъ за японцитѣ.

Япония заема 370,711 квадратни километра пространство, което се равнява около четири пѣти колкото земята на България, а населението ѝ наброява около шестдесетъ милиона — приблизително 12 пѣти по-многобройно отъ населението на България.

Япония е една отъ най-любопитнитѣ страни по своята природа, жители, история, а особено по направѣка, който нейния народъ прави въ всѣко отношение.

Преди всичко Япония е чудно красива страна. Тя може да се нарече райски кжтъ въ източна Азия. Япония е дълбоко изрѣзана отъ морето и навсѣкжде се виждатъ прекрасни кжтове земя, равнини на които грудно могатъ да се намѣрятъ на земята.

Едно е лошо въ Япония, а именно това, че тамъ ставатъ много често землетресения. Понѣкога землетресенията биватъ извънредно опустошителни и завличатъ подире си цѣли градове и села и взематъ хиляди жертви. Затова и жилищата се правятъ така, че да могатъ да устояватъ на честитѣ землетресения.

За японцитѣ е започнало да се говори повече следъ руско-японската война. А въ днешно време тѣ възбуждатъ очудване и дълбоко уважение къмъ себе си поради просвѣщеніето си, бързитѣ си успѣхи въ науката, търговията и промишлеността и съ цѣлостно обществено, държавно управление и устройство. Японцитѣ не само, че не отстъпватъ на най-образованитѣ народи на свѣта, но въ много отношения даже ги надминаватъ.

Забележително е това, че японцитѣ много лесно и доброволно възприематъ напредѣка на Европа и се стараятъ да приложатъ усъвършенстванията въ областта на земледѣлието, въ индустрията и въ цѣлия животъ, а не като насъ българитѣ, които по-малко възприемаме всички нововъведения въ земледѣлието и въ другитѣ отрасли на живота и не държимъ все за старото. И по такъвъ начинъ по научнитѣ си знания и по промишления си напредѣкъ, които сж постигнали, японцитѣ отдавна принадлежатъ къмъ групата на цивилизованитѣ народи. Всички, които за пръвъ пѣтъ влизатъ въ Япония, оставатъ поразени отъ образцовитѣ шосета и желѣзопѣтни линии, отъ многобройнитѣ фабрики и параходи, отъ чудната чистота и редъ не само въ градоветѣ, но и въ селата и колибитѣ, отъ старателното и изобилно торене на нивитѣ, отъ многобройността на училища и пр. Съ една дума, днесъ Япония е станала най-могъщата държава въ Азия и заема почетно мѣсто между силнитѣ образовани държави на свѣта като Англия, Франция, и др. Това положение Япония е достигнала чрезъ просвѣщеніето, а не чрезъ трубата сила.

Преди четиридесетъ — петдесетъ години за Япония и японцитѣ почти нищо не се е знаело. Тя е киснѣла въ тъмнина и невежество, свързана

по ржцетѣ и краката съ отживѣли закони, старовѣрмски обичаи, глупави предрасждѣци и суеверия. Япония е била тогава отрѣзана отъ цѣлия останалъ свѣтъ. Малцина отъ други страни сж попадали тамъ, та и тѣ повечето не по своя воля. Това сж били главно моряци, които сж претърпѣвали корабкрушение у бреговетѣ на Япония. Но и тѣ не можели за дълго време да стоятъ тамъ, тъй като споредъ мѣстнитѣ закони и обичаи, строго е било забранено заселването на чужденци въ Япония, и затова тя е била съвсемъ недостъпна за чужденцитѣ. Та и самитѣ японци подъ страхъ на жестоко наказание, никжде и никга не можели да излѣзатъ внѣ отъ своята страна. А за да не могатъ нѣкакъ случайно да попаднатъ въ нѣкоя съседна държава, тѣ даже нѣмали право, споредъ законитѣ на страната, да строятъ голѣми кораби годни за далечно плаване.

Хиляди години японцитѣ живѣли въ своята страна като въ тъмнина. Тѣ знаяли само своя езикъ и почти не се догаждали, че на свѣта има и други земи и народи, не знаели нищо за това, какъ и съ какво живѣятъ другитѣ хора на земята, каква наука и знания иматъ. Освенъ това тогава японцитѣ били страшно самолюбиви, смѣтали себе си по-горни отъ другитѣ народи и не искали да научатъ или да заимствуватъ каквото и да било отъ тѣхъ. Въ онова време положението на простия народъ въ Япония било много тежко.

Въ таково положение били японцитѣ както казахме до преди петдесетъ години. Но щомъ тѣ влезли съ съприкосновение съ европейцитѣ и разбрали, че въ другитѣ страни хората живѣятъ съвсемъ инакъ, сериозно се заловили на променяването на досегашния си животъ. Тѣ изведиждъ напуснали своитѣ предрасждѣци и деятелно се заловили за преобразованіето на отечеството си. Тѣ много добре разбрали, колко голѣмо преимущество дава на европейцитѣ науката и знанието и съ безпримерно увлечение се заловили да догонятъ европейцитѣ, отъ които останали толкова назадъ.

Япония е страна земледѣлска, занаятчийска и промишлена. Повечето отъ половината население се занимава съ земпеделие. Пасища и ливади тамъ нѣма, но затова пъкъ има много планини. Въ Япония сжествува дребното землевладение. Благодарение на малкото згодна за работене земя и на гжстотата на населението, селянитѣ въ Япония иматъ много малко земя. За да не се разпокъсатъ и тъй малкитѣ имоти, въ Япония наследва земята най-голѣмия синъ.

Естествено е, че при такива условия японскитѣ селянини трѣба да извади отъ обработванія кжсъ земя, колкото се може по-голѣмъ доходъ. При това, благодарение на климатичеснитѣ и почвенитѣ условия, той трѣба да се труди не само надъ почвата, но и надъ самото растение.

Всѣко растение изисква особно торене и при това при никненіето всѣко растение се торі по нѣколко пѣти. Съ такъвъ грамивенъ трудъ японецътъ обработва своята земя, за да може да живѣе. Благодарение на дребното селско землевладение и добре обработената почва, Япония прилича на нѣкое образцово имение, гдѣто малки участъци разнообразни растения се редуватъ помежду си! Отъ земледѣлието най-много се добива оризъ, който въ плодоселеніето не се изнася и въ другитѣ страни. Съе се още еченикъ, пшеица, и просо. Вътрешността на Япония произвежда чудно

впечатление на европейца. Като влезеш въ японско село, не можеш да видиш нищо такова което сме навикнали да виждаме въ нашите села. Най-напредъ се убеждаваш въ това, че японците вършат своето селско стопанство безъ работенъ добитък. Японските села сж извънредно чисти и и спрѣтнати; въ тяхъ нѣма да видиш калъ смѣсена съ слама и торъ. Тамъ нѣма да видиш нито обори, нито скитающъ се по улицитѣ добитък; въ японско село редко ще чуешъ конь да поцвили крава да измучи. Само пѣнието на пѣтелъ ви напомня, че се намирате въ село. Въ Япония изобщо а въ японско село въ частностъ, има много малко домашни животни, но има повече птици. Конс държатъ само въ нѣкои части на Япония, но при това никога не ги впрѣгатъ. Само богатшитѣ тукъ тамъ държатъ тѣзи рѣдки животни за яздене. Рогатъ добитъкъ тѣй сщо има много малко. Въ Япония не сж извѣстни почти съвсемъ овцетѣ; има само кози и то изобилно. Диви животни сщо има малко, тѣй като населението е много-гъсто и селата сж много близко — едно до друго. Много редко се срещатъ вълци и мечки, а лисици има повече, тѣй-като лисицитѣ се намиратъ подъ покровителството на едно отъ японскитѣ божества и това суеверие ги пази отъ изтрѣвяване, но особено много се вѣдятъ елениѣ.

Кжцитѣ въ селата сж направени по планъ. Улицитѣ сж тѣсни, но чисти, шосирани или послани съ плочи. Прѣзъ всѣко село минава гладко и равно, и извънредно чисто шосе, отъ странитѣ на което сж посадени борове или други дървета. Кжцитѣ обикновени сж дървени, едни отъ които сж покрити съ слама, а други съ бѣли илчсиви фарфорови керемиди. По стрѣхитѣ на сламенитѣ покриви на много кжци има посадени цѣль редъ цвѣта. Статитѣ въ кжцитѣ сж много чисти.

Столицата на Япония е града Токио, който брои близо 2,500,000 жители.

Напоследкъ много японски произведения, които конкуриратъ европейскитѣ по здравина и естиния проникватъ въ всички страни включително и въ България. Грамадната частъ отъ внасянитѣ у нашата страна презъ последнитѣ нѣколко години памучни платна и преди произхождатъ отъ Япония. И между България и Япония напоследкъ е сключенъ и митнически договоръ.

(Продължение въ идния брой)

Книжарница

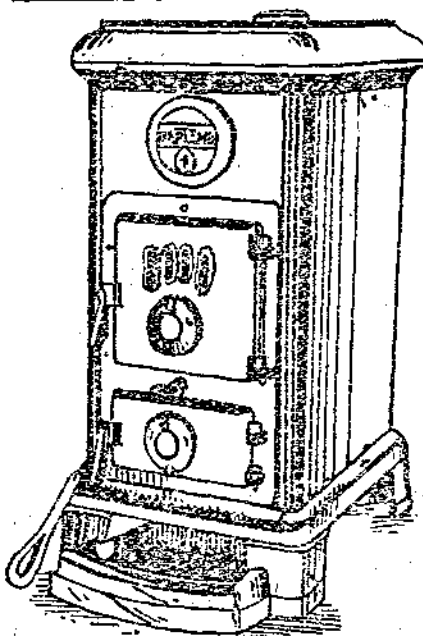
Б. Блъсновъ--Варна

Обръща вниманието на всички училищни и читал. библиотеки, че могатъ да си набавятъ отъ книжарницата всички. прочитни книги и списания при най-добри условия.

Искайте пълния каталогъ.

При книжарницата има уредена **книго-везница**, която приема книги за подвързия солидна и ефтина. Не забравяйте девиза „Не-подвързана книга—изгубена пара“.

Печатница „Взаимность“ на Нв. Прохоровъ — Варна
пор. № 5 — 1930 год.

**Предпочитайте
Печки**

**„Партамъ“
типъ Перникъ**

цѣни износни
на складъ при
самата фирма
ул. Габровска 37
Сер. Ивковъ
ул. Преславска 4
и Овадия Фархи
Владиславъ 4.

По случай праздниците цени намалени

Радио-апаратъ ТЕЛЕФУНКЕНЪ

Най-подходящия радио-апаратъ за читалища и голѣми салони, това е само най-новия моделъ ТЕЛЕ-ФУНКЕНЪ 40, съ който прѣзъ всѣко време е възможно слушане отъ цѣла Европа.

Изпращаме интересни брошюри безплатно.

На складъ и **БЕЗПЛАТНО СЛУ-
ШАНЕ** въ всѣко време при
Игнатъ Пеневъ & С-не

ул. „Гургулата“ № 1 — ВАРНА

Книжарница Димитровъ--Варна

(срѣщу общината)

Има на складъ всички **учебници** и **учебни пособия**:

Ученически материали—тетрадки, блокчета и др., продава на едро по фабрични цени.

Канцеларски материали — най-голѣмъ изборъ.

**Пълненъ складъ на всички про-
читни книги.**

На читалища и училища—**безплатенъ ка-
талогъ** на книги.